

Verslag van de excursie van de Koninklijke Nederlandse Bosbouwvereniging naar België op 25 en 26 mei 1972

Op 25 en 26 mei 1972 maakte, op uitnodiging en begeleid door de Vlaamse Bosbouw Vereniging, de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging een excursie naar bosgebieden in Vlaanderen. Deze excursie was georganiseerd door prof. dr. ir. M. van Miegroet, die in 1971 met leden van zijn vereniging in Nederland was. De deelnemers werden aan de grens door professor Van Miegroet ontvangen, die zijn vreugde uitte over dit tegenbezoek.

Te Halle genoot het gezelschap het middagmaal dat aangeboden werd door het Onderzoek Centrum voor Bosbouw van de Rijksuniversiteit te Gent.

In de middag werd een bezoek gebracht aan het bos te Halle onder leiding van de Eerstaanwezend Rijksingenieur van Waters en Bossen, Hoofd van Dienst, U. Lienard en de Rijksingenieur van Waters en Bossen, F. Janssens.

Het Hallerbos waarvan de oudste gegevens teruggaan tot 9 april 686 was oorspronkelijk bezit van de Heilige Waltrudis. Via vererving door haar klooster en via beheer door graven en vorsten werd het op den duur, na de Franse revolutie, eigendom van de familie Arenberg.

In de eerste wereldoorlog werd het gebied kaal gekapt en na de oorlog als vijandelijk domein eigendom van de Belgische staat.

Het bos dat eens deel had uitgemaakt van het kolenwoud, een aaneengesloten bos dat heel midden België besloeg, was in 1930 teruggebracht tot een kaalgeslagen erfenis van rond 570 ha.

Met veel moeite en ondanks alle tegenslagen als konijnenschade, herkomstproblemen en oorlogsomstandigheden in de tweede wereldoorlog, werd het dank zij de heer Colleaux die 40 jaar aan de Inspectie Brussel verbonden was, omgezet in een bijzonder fraai wandelbos. Het is als volgt samengesteld:

66% loofhout, gemengd met lariks;

1% fijnspar;

18% groveden;

4% Corsicaanse den;

3% douglas;

3% lariks;

1% diverse naaldbomen;

4% dienstterreinen waaronder 1 zaadboom.

Vanaf 1960 werd 20.000 m³ gekapt, waarvan 60% loofhout.

Het bos is geaccidenteerd en doorsneden door smalle soms diepe ravijnen die in een schilderachtig meertje eindigen. Het loofbos is zodanig gedund dat een fraaie

ondergroei zich nu ontwikkelt. Op verschillende plaatsen bloeit de wilde boshyacint overvloedig. Geleidelijk aan groeit het nu in het zware hout en alles is er bij het beheer op gericht om het tot een nog aantrekkelijker geheel te maken dan het nu reeds is. Zo wordt een deel van het dennenbos als uitkapbos behandeld en omgezet in een bos van andere boomsoorten waarbij Tsuga heterophylla wordt gebruikt.

Ondanks het drukke bezoek, wordt het bos nog normaal bejaagd. De jachtpacht brengt 165.000 Frs. per jaar op. Het konijn zal hier niet vreemd aan zijn, want dit kon in het verleden tot een plaag uitgroeien, waarbij in twee jaar 18.000 dieren werden opgeruimd.

Na de rondwandeling trad een viertal bosbeambten op dat op de jachthoorn een toepasselijk jachtsein ten beste gaf.

De dag werd besloten met een diner dat aangeboden werd door de Vlaamse bosbouwvereniging.

De tweede dag werd in de ochtend een demonstratie gegeven van nieuwe klonen van populier die geselecteerd waren door het Populieren Instituut uit Geraardsbergen. De heren ir. Govers en ir. Steenackers van de Union Allumettière, de eigenaar van de populierenbossen te Lommel, hadden de leiding van deze excursie.

Het gebied van 165 ha was oorspronkelijk een grasland, waar met een kunstmatige en volledige waterbeheersing, gras geteeld werd voor legerpaarden en boerenbedrijven. Door bevoeiing werd een hoge produktie verkregen. Doordat het paard verdween uit het leger en de boeren op ander veevoeder overgingen verloor dit bedrijf zijn betekenis.

Tussen 1918 en 1939 werden veel van deze terreinen met populieren ingeplant. De Union Allumettière kocht in de jaren dertig verscheidene van deze irrigeerbare gebieden. Door langs de aan- en afvoersloten te planten bleef veel grasland over dat in de periode 1940-1945 een belangrijke bijkomende opbrengst betekende. Na een periode van experimenteren is men nu overgegaan op de methode van: "Irrigatie door infiltratie". Men graaft iedere 8 meter een kanaaltje met een greppelfrees en laat daar het water in stromen. Langs deze kanaaltjes worden de populierenrijen geplant.

Interessant was de proefbeplanting uit 1963 met 43 verschillende klonen van Populus deltoides waar tussen

als standaard klonen 'Robusta', 'Gelrica' en 'Erecta' geplant waren.

Het proefveld dient voor verschillende waarnemingen zoals het vraagstuk van de betekenis van klonenmengingen en het produceren van zaad uit zaadtuinen van populier.

Stelt men Robusta op 100% wat betreft de produktie dan staat thans de produktie van de 20 beste deltoïdes klonen op 123%, van de vijf beste op 154% en van de allerbeste op 170% vergeleken daarmee.

Na de lunch werd het Staatsbos te Ravels bezocht onder leiding van de eerstaanwezend Rijksingenieur van Waters en Bossen M. Colpaert en zijn rechterhand de ingenieur A. Verleyen.

Dit bos van 810 ha werd vanaf 1903, toen het nog een heideveld was, in bos omgezet. De grond bestond uit een heide podzol met hoge grondwaterstand op 1.20 m onder het maaiveld.

Bij de aanleg werd een afwateringsnet gegraven

waardoor de vennen droog vielen.

Na ploegen tot 20 à 35 cm en bemesten met verschillende meststoffen zoals stadsvuil, metaalslakken, kaïniet kalk en lupinen, verschillend toegepast op diverse percelen werd tussen 1906 en 1930 het terrein beplant. Gebruikt werden groveden, Corsicaanse den, inlandse en Amerikaanse eik en beuk.

Geleidelijk wordt het bos omgezet in een deel ten behoeve van de recreatie en één ten behoeve van de houtproduktie.

In het recreatiegedeelte wordt grotere variatie aangebracht zoals beplantingen met beuk, moeraseik, douglas, Japanse lariks, Tsuga heterophylla, Picea omorika en Abies grandis. Naar schatting is dit gebied 1/3 deel van het gehele bos.

Het overige bos wordt geleidelijk in hoofdzaak omgezet in Corsicaanse den, omdat deze de hoogste produktie van de pinussoorten geeft, terwijl de grond voor die soorten het meest geschikt is. Een gemiddelde jaarlijkse aanwas van 9-12 m³/ha is zelfs, bij de naar plaatselijke ervaring

Omzetting van dennebos in veelsoortig loofbos

Proefbeplantingen met geselecteerde klonen

Een toepasselijk jachtsignaal

noodzakelijke ruime stand van de Corsicaanse den, een goed resultaat.

Tijdens de excursie werd aandacht besteed aan twee belangrijke fundamentele aspecten:

1 De tien beleidslijnen van de Vlaamse bosbouwpolitiek, zoals deze door de Vlaamse Bosbouwvereniging worden geformuleerd.

2 De bosbouwkundige verhoudingen in België. Over beide onderwerpen werden stencils uitgereikt. Het zou in dit korte bestek te ver leiden om de bespiegelingen van prof. Van Miegroet over het eerste aspect geheel te memoreren. Wel worden hier de titels van de tien beleidslijnen overgenomen zoals deze door hem worden geformuleerd.

1 De uitbreiding van de beboste oppervlakte is noodzakelijk vooral in het Vlaamse land.

2 De valorisatie van het bos moet in het teken van de maatschappelijke evolutie worden gesteld.

3 Een specifiek Vlaamse bosbouwpolitiek moet worden geformuleerd.

4 De sociale functie van het bos determineert de bospolitiek in de geïndustrialiseerde gebieden.

5 Een nieuwe bospolitiek vergt nieuwe beheerste uitvoeringsorganen.

6 De versnelde sociale revolutie vergt concrete realisatie op korte termijn.

7 De bospolitiek moet geïntegreerd worden in het geheel van maatregelen tot milieubeheer, bescherming van de natuur en rationeel bodembeleid.

8 Interdisciplinaire penetratie is een essentiële voorwaarde voor het tot stand komen van een integraal

beleid.

9 De onmiddellijke samenbundeling van de werkzame krachten is nodig.

10 Geïntegreerd milieubeheer vergt een brede visie op de toekomst.

Tegen dit ambitieuze programma werd op 30 mei 1970 tot de oprichting van een Vlaamse Bosbouwvereniging besloten waarvan de officiële stichting op 31 oktober 1970 te Mortsel bij Antwerpen werd voltrokken.

In sommige punten wijkt deze vereniging sterk af van de onze. Zo werd de status van de leden aldus geformuleerd:

"Het is geen professionele vereniging, noch een groepering van bosbezitters, maar een volkse organisatie waarin allen zich kunnen treffen, die belangstelling hebben voor het bos, om welke reden dan ook. Slechts 15% van haar leden zijn professionele bosbouwers, nog geen 5% zijn boseigenaar."

Geen wonder dat deze jonge vereniging nu reeds enkele duizenden leden telt.

Bij het afscheid wenste prof. M. Bol, die als plaatsvervangend voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging de gastheren toesprak, de nieuwe Vlaamse vereniging en haar voortvarende voorzitter geluk met de successen die in de afgelopen jaren werden behaald. Hij dankte namens alle Nederlanders voor de genoten gastvrijheid, de uitmuntende voorbereidingen en de leerzame en openhartige discussies waarvoor veel tijd was uitgetrokken. Hij sprak de hoop uit dat de contacten die nu door de beide Nederlandstalige bosbouwverenigingen van gedachten aanleiding zou geven.

Met een hartelijk afscheidswoord van prof. Van Miegroet eindigde deze boeiende excursie.

J. F. Wolterson